

І. К. Нестерчук, к. г. н.

Житомирський національний агроекологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ КАРТ-АНАМОРФОЗ: ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСТОРОВОГО АНАЛІЗУ

Чим карти – анаморфози відрізняються від звичайних географічних карт, історичних, політичних та інших видів карт? Чим вони не схожі на інші засоби умовно-графічної наочності, наприклад на схеми, діаграми, графіки та таблиці? Чому і як карти-анаморфози можуть змінити наше традиційне уявлення про

світовий простір. Як можна використовувати ці оригінальні засоби в навчальних курсах з картографії, географічних інформаційних систем і баз даних. Відповідно, карта-анаморфоза – це карта-спотворення.

Значення карт-анаморфоз в площині теоретичних вишукувань стосовно сутності картографічних зображень зростає, насамперед це продукують сучасні новітні технології, за допомогою яких будують картографічні побудови, які презентують всі явища природні та соціально-економічні. З наукової мови карти-анаморфози – це картографічні схеми, на яких території держав конструюються відповідно до заданої змінної.

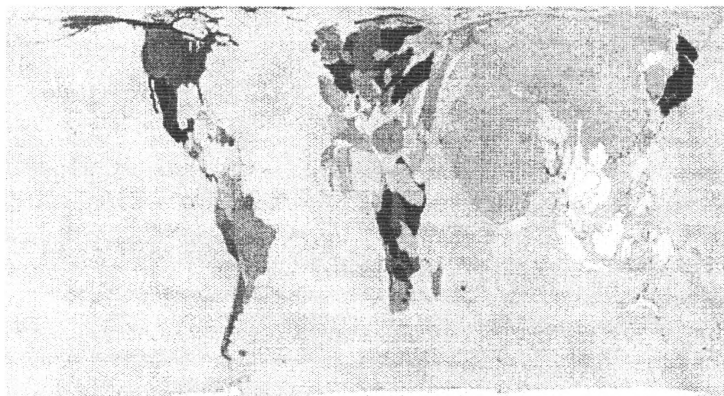
В сучасних наукових працях згадки про анаморфози відсутні, зокрема і в офіційному стандарті з картографії [5], навчальна література представлена джерелами [2, 6]. Зарубіжні вчені акцентують увагу про анаморфози у нечисленних працях [1, 11], вагомо викладені основні моменти у російськомовних навчальних виданнях [8], але деякі праці є не доступні з погляду історичної ретроспективи [7, 10].

Метою роботи є наукові вишукування у площині аналізу сутності картографічних анаморфоз, виявлення та вивчення найбільш адекватних способів їх побудови та основних можливостей їх використання.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені та реалізовані такі завдання: провести аналіз понятійно-термінологічного апарату карт-анаморфоз, опрацювати найбільш доречні способи укладання карт-анаморфоз на сучасному етапі.

В межах свого природного геополітичного положення і звичайних контурів державних меж одні країни бувають не помірно надзвичайно великі, а інші ледь видними крапками, ниточками або зовсім зникають із картографічних творів при нульових і негативних значеннях ведучого показника. Причому, на інших тематичних картах-анаморфозах ситуація може змінюватися діаметрально протилежним чином. Все залежить від обраного укладачами карти показника і долі кожної території у світовій чисельності населення, або світовому об'ємі якого-небудь виробництва товарів чи послуг, експорту, імпорту різних товарів, еміграції-імміграції, посадки-вирубки лісів,

народжуваності-смертності людей і так далі. Карти-анаморфози дають уявлення, образ, статистичну інформацію, на якій ці образи будуються, приблизно 200 територій. В основному це держави-члени ООН та декілька інших територій, що в кінці охоплює простір, де проживає практично 99,95 % населення світу. Орієнтуватися в незвичайному геопросторі карт-анаморфоз допомагають кольорові коди, підібрані для 12 регіонів та країн, розташованих в них так, щоб візуально легко було сприймати та порівнювати один з одним та на різних картах. Колір кожної території на всіх картах постійний. Наприклад. Китай кругом зафарбований у яскраво зелений колір, Індія – помаранчевий, Японія – фіолетовий, США – в синій, країни Західної Європи – в різні відтінки лілового, території Східної Європи – у відтінках синього кольору, Росія – світло-зеленого кольору. Найяскравіша палітра кольорів у країнах Африки: від блідо-жовтого до темно-червоного, країни островів Океанії завжди в однакових блідо-жовтих тонах. Всі кольорові відтінки підібрані між територіями так, щоб регіони та континенти не зливалися у безформні плями, а були гармонічно структурованими (рис. 1, 2). Карти-анаморфози застосовують часто в економіко-географічних дослідженнях за допомогою відповідного модуля «Cartogram», створеного для програмних продуктів ESRI, зокрема для ArcGis Desktop.

Рис. 1. Загальна чисельність населення світу

Рис. 2. Валове виробництво електроенергії

Очевидним постає те, що наукові вишукування побудови не традиційних картографічних зображень природного та соціально-економічного характеру є на разі актуальними. Русійною силою є застосування комп'ютерних продуктів нового покоління, які вирішують найвишуканіші забаганки замовників картографічної продукції – карт-анаморфоз, як фундаментальних наукових видань так і науково-популярних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Берлянт А. М. Геоиконика / А. М. Берлянт.– М.: Фирма «Астрей», 1996. – 208 с.
2. Божок А. П. Картографія: підручник / А. П. Божок. А. М.Молочко. В. І. Остроух – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 271 с.
3. Василевський Л. И. Анаморфированные карты переменного масштаба и их применение в экономической картографии // Новое в тематике, содержании и методах составления экономических карт / Под . ред. И.М. Майергойза – М.: Московський філіал географічного общества СССР, 1970.– С. 27–37.
4. Гохман В. М. О системе картографических изображений и месте в ней картоидов // Теория и методика экономико-географических исследований / Под. ред. В.М. Гохмана – М.: Московський філіал географічного общества СССР, 1977.– С. 9–15.

5. Картографія. Терміни та визначення. Державний стандарт України: ДСТУ 2757-94. – К.: Держстандарт України, 1994 – 94 с.

6. Ляшенко Д. О. Картографія з основами топографії: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. – К.: Наук. думка, 2008. – 184 с.

7. Новое в тематике, содержании и методах составления экономических карт / Под . ред. И. М. Майергойза – М.: Московский филиал географического общества СССР, 1970.– 191с.

8. Салищев К. А. Картоведение: Учебник. – 3-е изд. – М.: Изд-во МГУ, 1990.– 400 с.

9. Основы геоинформатики: В 2 кн. Кн.1: Учебное пособие для студ. вузов. / Е. Г. Капралов, А. В. Кошкарев, В.С.Тикунов и др.; Под. ред. В. С.Тикунова – М.: издательский центр «Академия», 2004. – 352 с.

10. Теория и методика экономико-географических исследований / Под. ред. В. М. Гохмана – М.: Московський филиал географического общества СССР, 1977.– 138 с.

11. Gastner M. T., Newman M. E. J. Diffusion-based method for producing density-equalizing maps // Інтернет джерело: <http://www.plans.org/cjntent/101/20/7499.fullTikunov V.S. Anamorphated cartographic>.
